

Fractievoorzitters Provinciale Staten Brabant en de griffier van PS  
Brabantlaan 1  
5216 TV's-Hertogenbosch

Elsendorp, 7 januari 2014

Betreft: verordening ruimte 2014 (Vr2014) en mestbewerking

L.S.,

MaceElsendorp en VP/minovia hebben beide een innovatief concept voor mestbewerking die in hun uitwerking en realisatie gesteund worden vanuit de ontwikkelservice Biobased Oost-Brabant door onder andere BOM business development, SRE en AgriFoodCapital (AFC). Vanuit die ontwikkelservice is in diverse sessies met onderwijs, bedrijfsleven en overheid bekeken hoe groene technologie een goede bijdrage kan leveren aan de economie en maatschappelijke behoeften van Brabant rond de grote hoeveelheid mest die aanwezig is en wat je er nuttig mee kan doen, specifiek in de regio's Noordoost en Zuidoost Brabant.

Met de ontwikkelservice is samen met BOM, SRE, AFC in de combinatie met onderwijs en bedrijfsleven die goed samenwerken op het gebied van innovatie, gekeken naar:

- logistiek, voorradige biomassastromen (door samenwerking in een coöperatie en/of met loonwerkbedrijven is de hoeveelheid mest geborgd),
- markten (afzet is gegarandeerd in het buitenland),
- de beste verwerkingstechnieken.
- de beste wijze om met de enorme potentie die aan tafel gebundeld was, juist de biologische tak van Cleantech/mestbewerking op een hoger plan te tillen en invulling te geven aan de lacune waar de markt naar vraagt: mest omzetten in waardevolle meststoffen en biochar/brandstof en zo een duurzame invulling geven aan mestbewerking.

MaceElsendorp en VP/Minovia hebben daarvoor nu veelbelovende technieken ontwikkeld en staan aan de rand van realisatie. Samen met BOM, SRE, AFC wordt nu geconstateerd dat daar een probleem ontstaat met betrekking tot het vinden van een locatie om überhaupt mestbewerking te gaan doen. In bijgevoegde notitie met bijlagen vindt u de praktijkproblemen. Wij hopen dat u deze mee kan nemen en tot een goede VR2014/mestbewerkingsbesluit kan komen. Wij hopen daarna zo snel mogelijk tot uitvoering te komen.

Met vriendelijke groeten,

, ,

Frans de Meulenmeester,

Voorzitter coöperatie MACE Elsendorp

Aan: de voorzitters van de Provinciale Statenfracties van Noord-Brabant

Van: Frans de Meulenmeester/Mace en Henri Elen & Henk Willems/VP Minovia

Datum: 7 januari 2014

Betreft: verordening ruimte 2014 (Vr2014) en mestbewerking

---

## Introductie

Naar alle waarschijnlijkheid gaat de nieuwe mestwetgeving via de meststoffenwet en de Verordening Ruimte 2014 begin 2014 van kracht. Veehouders zijn dan verplicht een deel van hun mest te bewerken. Een percentage wat jaarlijks oploopt. Het gevolg is diverse aanvragen voor mestbewerkingsinstallaties. Een ontwikkeling die past binnen het beleid van de transitie 'op weg naar een zorgvuldige veehouderij' met als uitgangspunt 'ontwikkelruimte moet je verdienen'. Een ontwikkeling die ook aansluit bij de uitvoeringsagenda Brabant Agrofood die met bijna 100 acties binnenkort van start gaat.

De basis in de verordening is dat vestiging of uitbreiding van mestbewerking niet toegestaan is, tenzij.... Vervolgens worden er in de verordening voorwaarden genoemd waar aan voldaan moet worden om toestemming te krijgen. Bijvoorbeeld max. 1,5 ha bouwblok. De gemeente stelt vast of de locatie geschikt is. De verwachting is dat er in Brabant nog behoefte is aan een 10-30tal extra locaties (bovenop de bestaande) waarbij als men binnen bouwblok blijft mest bewerkt kan worden.

Grote verwerkingsinstallaties (zeker van de dikke fractie) worden gezien als industrieel. Deze horen niet in het buitengebied thuis want ze ontsieren het landschap. Dergelijke installaties horen naar inzicht van PS op een bedrijventerrein thuis. Echter omdat deze terreinen vaak in de nabijheid van bewoning liggen veroorzaakt dat een geur probleem. Initiatiefnemers zullen er alles aan moeten doen om de overlast te beperken. Ze moeten dit middels een plan aantonen en ze zullen hun plannen met de bewoners uit de omgeving moeten bespreken. Beide worden middels de Verordening ruimte afgedwongen.

In de aangepaste nota over mestbewerkingslocaties, schetst men drie scenario's. Scenario 2 (Mestbewerking op bedrijventerreinen, een beperkt aantal geschikte locaties in landelijk gebied en op eigen bedrijf) en 3 (Alleen grootschalige bewerking op enkele locaties toestaan, kleinschalige bewerking zoveel mogelijk tegengaan) bieden volgens veehouders, ondernemers en BOM aanknopingspunten om er uit te komen. De provincie stelt voor in de Scenario's uitwerking beleid mestverwerking Verordening ruimte 2014: "Gelet op de urgentie is het positief dat diverse partijen aan de slag willen met mestbewerking. Vanuit provinciaal belang en de doelen die de provincie zich stelt, ligt een actieve rol bij de locatieafweging voor grotere initiatieven in de rede. Alles afwegend wordt een voorkeur uitgesproken voor scenario 2." En voor loonbedrijven geeft de Provincie als voorkeur aan: "Vanuit ruimtelijke optiek is de ontwikkeling van mestbewerkingsactiviteiten op loonwerkbedrijven, mits vanuit ruimtelijke optiek goed gelegen, een reële optie.

Betrokkenheid vanuit de provincie op de locatiekeuze is nodig."

Er wordt niet meer over een grens intonnen gesproken, feitelijk zou de milieu grens (max. oedeur/ ammoniakemissie) leidend moeten zijn; wij hopen dat dit ook zo geformuleerd zal worden.

## Problemen

Er zijn een aantal goede mestbewerkings/vervaardingsinitiatieven die tegen problemen aanlopen. BOM werkt met AFC en SRE aan goede casussen van bijv. MACE en VP-Minovia. Innovatief, met een CO2 reductie, werkgelegenheid in Brabant en een verwaarding van de mest.

Zie de bijlage voor hun korte beschrijving. Problemen die de praktijk nu en naar verwachting met VR2014 gaat opleveren:

1. Bouwblok 1,5ha is net wat krap; 2ha (en dan liefst bij bouwbedrijf of VAB of leegstaande industriële locatie) is beter
2. Locatiekeuzen in buitengebied is lastig; wij zouden willen pleiten dat op korte termijn een aantal haalbare plekken aangewezen worden. Bijvoorbeeld: VAB's, industriële leegstaande percelen of door PNB, gemeenten aan te wijzen acceptabele plekken in buitengebied. PNB en Gemeenten zouden voor die plekken moeten zorgen voor snelle vergunning.
3. Grote verwerkingsinstallaties (bijv. van dikke mest) op industrieterreinen; cat. 4.2 of cat. 5 zal nodig zijn. Idee is goed maar waar kan het? Moerdijk is evident. Maar daarna? Helmond heeft al aangegeven dat men **geen** plek meer heeft in cat. 4 en cat. 5. Veghel is zeer onduidelijk. Dan blijft hooguit Oss nog over en evt. RBL (maar die wil eigenlijk via zijn condities geen mestbewerkingsinstallaties toelaten). Met in het verleden Esbeek (waar van Dommelen uiteindelijk geen mestbewerkingsinstallatie op een industrieterrein mocht bouwen) nog in het achterhoofd moet er iets gebeuren. Hoe gaat PS dit probleem oplossen? Ons idee: op BZOB en op RBL en wellicht in Veghel, Helmond (toch) en Oss wijzen PNB/PS bouwblokken/kavels aan waar mestbewerkingsinstallaties moeten komen. In overleg met Gemeenten wordt een vergunningsprocedure (bijv. pilot gebruik bestaande bedrijventerreinen daarvoor gebruiken?) opgesteld die in januari 2014 al gehanteerd kan worden.
4. Locatiekeuze en vergunningen kosten heel veel tijd.
  - a. Iedere stakeholder ziet de urgentie van mestbewerking en de druk op locaties die gaat ontstaan omdat veehouders iets moeten gaan doen. In Gemert is de afgelopen jaren weer duidelijk geworden dat mestbewerking op een industrieterrein tot grote weerstand leidt maar dat ook mestbewerking in het buitengebied wordt tegengehouden (zie acties 'mens, dier en peel').
  - b. Staatssecretaris Mansveld van het ministerie van I&M heeft de intentie om binnen een afzienbare termijn een convenant met IPO, VNG en Unie van Waterschappen te sluiten. Voor partijen waarbij dit vanwege de bestuurlijke besluitvorming op korte termijn niet mogelijk is, bestaat de mogelijkheid later aan te sluiten. Het doel van dit convenant is te komen tot het verkorten van de periode tussen het ontstaan van een initiatief voor een mestverwerkingsinstallatie en het verlenen van een omgevingsvergunning respectievelijk Waterwetvergunning, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de leefomgeving. In het convenant wil ik afspraken vastleggen die de eerder genoemde oorzaken waar mogelijk wegnemen.

We pleiten voor snelle duidelijkheid hoe de locatiekeuze tot stand kan komen, tot voller tevredenheid van alle stakeholders (dus geen bezwaren meer of protestacties per locatie) en een snelle transparante vergunningprocedure. Naar ons idee kan dhr Vermeer van de PNB daar een leidende rol in spelen.

Graag horen wij uw opmerkingen en wij zijn altijd bereid onze ideeën en zienswijze aan u toe te lichten op korte termijn.

Bijlagen: 2 (voorbeelden innovatieve casussen van mestbewerking)

- 1 MACE Gemert
- 2 VP-Minovia

## Bijlage 1 Mestbewerkingsinitiatief MACE

Minerale Afzet Coöperatie Elsendorp( MACE) is ontstaan uit een samenwerkingsverband van vier boeren in De Peel in september 2008. Daaruit is op 11 oktober 2009 de coöperatie opgericht met als doel verwerking en verwaarden van overschot mest van de leden.

Bij oprichting had ze direct 63 leden met een inbreng van 135000 ton mest. Er is geruime tijd naar een goede locatie gezocht, maar drie gevonden locaties zijn steeds door de politieke partijen in Gemert-Bakel niet bestemd. Pas nadat wethouder Hoppezak zelf aanbod om op industrieterrein Wolfsveld samen met MRS een biogasinstallatie te bouwen was er politieke belangstelling. Wij zouden als aanvoerorganisatie gaan fungeren voor zowel mest als biomassa. De grootte van de installatie zorgde er voor dat we meer tonnen mest nodig hadden. Een campagne in december 2012 resulteerde in een groei naar **203 leden met gezamenlijk 420.000 ton mest**; tezamen in een straal van 20km rondom Elsendorp. Ook toen is er weer een ledenstop ingezet om allereerst dit maar eens waar te maken. Weerstand uit de omgeving zorgde er voor dat de wethouder later zelf er de stekker uittrok. MACE heeft toen zelfstandig de zaak opgepakt zonder vergissing op dezelfde locatie. Dit is uiteindelijk geblokkeerd door een voorbereidingsbesluit van de gemeenteraad in juni 2013. We zoeken dus een locatie van ongeveer 1.5 ha, maar op de regionale industrieterreinen krijgen we geen medewerking tot dusver. Ideale plekken zoals VAB's langs de Middenpeelweg zijn door regelgeving (Verordening Ruimte) op dit moment niet mogelijk.

### Techniek van mestbewerking/verwaarding

Door de omvang van de gecontracteerde mest kunnen we andere technieken inzetten dan gebruikelijk (scheiding + omgekeerde osmose). Na scheiding gaan we nu dunne mest verdampen en strippen van ammoniak. Het schema is terug te vinden in Bijlage 1.1. De dikke massa wordt terplekke opgewaardeerd door geforceerde compostering. Door dit proces (verhitting) is het eindproduct exportwaardig. Doordat alle processen indoor plaatsvinden en alle lucht via luchtwassers afgevoerd wordt zijn de emissies te verwaarlozen. Het eindproduct bestaat dus uit loosbaar water, schone lucht en droge mestkorrel. Een animatiefilm die we hebben laten maken is terug te vinden op onze website; [www.macemestverwerking.nl](http://www.macemestverwerking.nl)

### Financiën

De totale financiering bedraagt zo'n € 9.5 miljoen waarvan € 500.000 gereserveerd is voor investeringen t.b.v. volksgezondheidsrisico's . Dit kapitaal komt van leden( € 5/ton = 2.5 milj. eigen vermogen), mestinvesteringsfonds (max 30%) en vreemd vermogen(ongeveer 45%). Het mestinvesteringsfonds en vreemd vermogen zijn rentedragend. Het vreemd vermogen kan van leden of externe financiers (zoals banken) komen.

### Exploitatie

Door de omvang zijn gemakkelijker de juiste gekwalificeerde mensen in te huren om goede technische resultaten te halen. Door de massa van het eindproduct ( Ruim 1000 ton/week bij 70% DS) kan er ook geïnvesteerd worden in nieuwe afzetkanalen en zijn er grote partijen leverbaar. De leden dragen bij aan de exploitatie door vooraf een poorttarief (€ 8) te betalen per ton geleverde mest. Doordat het een coöperatie is zijn eventuele tegenvallers op te vangen en is winst niet het hoofddoel van de verwerking.

## Probleem!

De problemen waar het bestuur voor staat zijn terug te voeren naar communicatie en regelgeving. Bij alle plekken waar wij onze installatie zouden willen oprichten vieren emotie en eigenbelang hoogtij. Alle clichés komen voorbij en worden gevoed door actiegroepen zoals 'Mens & Dier' en 'Peel en Stop', met nadruk op de stank. Volksgezondheid is ook een nadrukkelijk thema, nog nooit aangetoond maar doet het goed als tegenargument. Daarom hebben we ook met de GGD afgesproken dat, als er aantoonbare volksgezondheidsissues zijn we daar geld voor hebben. Dit is al meegenomen bij het financieringsplan (€500.000).

Omdat in bijna alle gevallen de huidige ruimtelijke ordening regels niet voldoen, moet de politiek uitspraak doen over de aanpassingen. Helaas zien wij dat ondanks al onze inspanningen en voorlichting het electoraat toch leidend is. Met gemeenteraadsverkiezingen in maart is dat een slecht vooruitzicht.

Doordat de wetgever ons via de Meststoffenwet, waarschijnlijk per 1 januari 2014 verplicht om een percentage overschotmest te verwerken (NBr: varkenshouder moet 30% van zijn fosfaat gecertificeerd het land uit brengen) kan / mag de politiek zich niet meer verschuilen. Het kan niet zo zijn dat de nationale overheid ons iets oplegt en dat de lokale overheden dit tegenwerken.

Ook is onze huidige financiële positie niet goed om snel te kunnen handelen. Wij hebben contractueel met onze leden afgesproken dat behoudens zo'n € 100.000 ontwikkelingsgeld de rest van inlegkapitaal pas opeisbaar wordt als de vergunningen rond zijn. Daarmee kunnen wij moeilijk zonder garanties vooraf handelen, terwijl openbaar handelen onze positie zwak maakt. De risico's zouden dan op de individuele bestuurder verhaald kunnen worden. Dit risico kunnen/willen we niet aangaan. Externe waarborgen zouden ons als bestuur goed kunnen helpen om de juiste locatie in eigendom te krijgen.

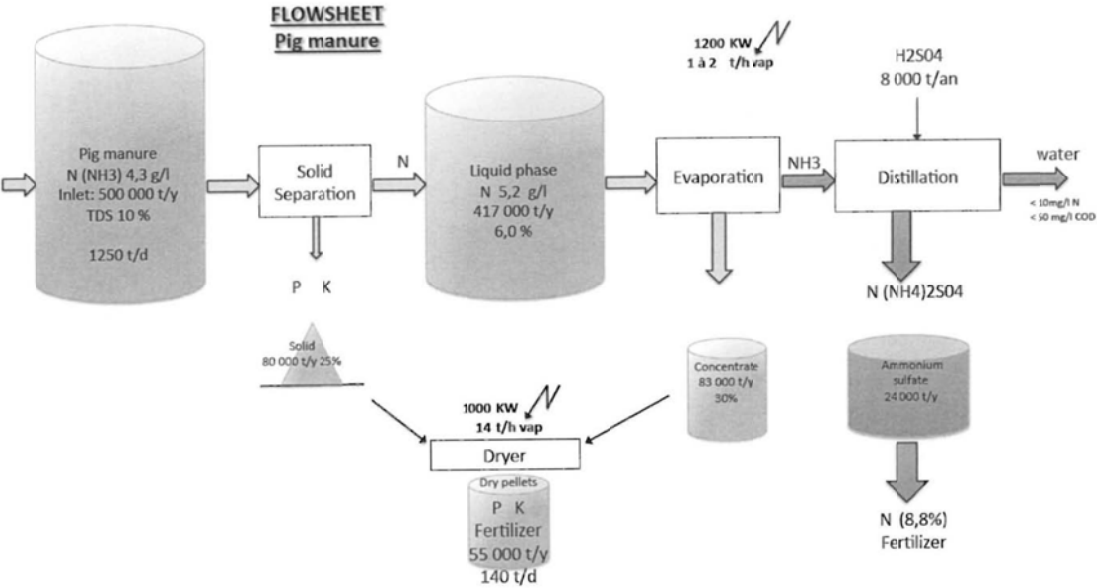
Wij denken dat met dit initiatief een goede, structurele en betaalbare oplossing mogelijk is voor het mestprobleem van onze leden. En dat mest weer die waarde krijgt die het toekomt. We kunnen door de omvang technische maatregelen nemen om emissies maximaal te beperken zodat de omgeving geen overlast ervaart.

In de huidige Verordening Ruimte 2014 (VR 2014) lijkt lokale verwerking in het buitengebied op een bouwblok van 1,5Ha (tot 2ha zou wat ons betreft ook mogen) toegestaan. Wij willen ervoor pleiten dit zo vast te houden, zeker voor Oost-Brabant omdat daar in concentratiegebieden met een beperkt aantal bewerkingslocaties al een flink deel van de mest verwerkt kan worden.

Graag zouden we in de VR 2014 voor het buitengebied ook zien dat op 1,5ha bouwblok b.v. 500.000 ton mest verwerkt mag worden (uit nabij regio als beperking mag; bijv met straal van 25km en alleen uit Brabant). Dit zorgt voor voldoende schaal om de kostprijs per ton te bewerken mest acceptabel te houden en mestverwaarding te realiseren. Tenslotte vragen wij voor steun vanuit Provincie, OD, Gemeenten om bijv. VAB's of leegstaande industriële locaties mee te helpen bepalen waar mestbewerking in het buitengebied acceptabel is en een vergunningtraject ingezet kan worden.

Frans Meulenmeesters , Voorzitter MACE

# Bijlage 1.1 Schema toepaste methode van mestbewerking



## Bijlage 2 VP-Minovia: duurzame mestbewerking

### Missie

Een wezenlijke bijdrage leveren aan het welzijn voor **mens** en **natuur**, door actief te zijn in die gebieden die de **levenskwaliteit** van de huidige en de toekomstige generaties verhogen!

VP-Minovia heeft hierbij het commitment van zijn systeem van min van EZ (via rollende agenda projecten topsector Energie) en van het min van I&M/Nutrientenplatform via de status voorbeeldproject en ondersteuning van hen via deepdives.

### Proces

- 5 locaties voor 1.000.000 ton mest uit de markt te verwijderen.
  - Per locatie: 200.000 ton
    - Scheiding 3 x 70.000 ton/jaar
    - Droging 1 x 40.000 ton/jaar
    - Concentreren 1 x 80.000 ton/jaar
  - Waarom?
    - Waterreductie van 96%.
    - Bottelnek is de drooglijn ( Module van 5 ton/h )
  - Investering.
    - 8.000.000 € per locatie
- 1 centrale eenheid voor de opwaardering.
  - Kristallisatie
  - Pyrolyse
- Waarom?
  - Investeringskosten ( Schaalvoordeel)
  - Specialisatie personeel
- Investering:
  - Afhankelijk van het eindproduct.
  - 30.000.000 bij energie opwekking

## Nutriënten recyclage

|                                     |               |          |        |        |
|-------------------------------------|---------------|----------|--------|--------|
| gebasseerd op 1000 kg ingaande mest | ingaande mest | 1.000,00 |        |        |
| Amoniumsulfaat                      | zwavelzuur    | 27,80    |        |        |
|                                     |               | 1.027,80 |        |        |
|                                     | totaal        | stap 1   | stap 2 | stap 3 |
| water                               | 906,16        | 440,00   | 409,96 | 56,20  |
| Amonium 100%                        | 2,73          | 0,04     | 2,69   |        |
| Zwavelzuur                          |               |          | 27,80  |        |
| Photas                              | 5,83          |          | 4,56   | 1,27   |
| fosfaat                             | 3,18          |          | 0,20   | 2,98   |
| Stikstof                            | 1,39          |          |        | 1,39   |
| Biochar ( carbon )                  | 23,12         |          |        | 23,12  |
| Pyrolise olie                       | 17,64         |          |        | 17,64  |
| Gas                                 | 20,08         |          |        | 20,08  |
| verliezen                           | 19,87         |          |        |        |
| totaal:                             | 1.027,80      | 440,04   | 445,21 | 122,68 |

**Waarde creatie** lost het mestprobleem op en is noodzakelijk voor de overleving van de sector.

Mest verwaarding is een ecologisch proces dat bijdraagt tot de reductie van CO<sub>2</sub>. Met zelfs een negatieve CO<sub>2</sub> balans tot gevolg. Het recycleert de mineralen en vormt deze om tot waardevolle eindproducten.

### Probleem

Hoe kunnen wij beleidmakers, financiers en vooral veehouders overtuigen van ons systeem van mestbewerking? We hebben modulaire opbouw en via mest/loonbedrijven de mest in contract. Daarnaast hebben we via onze composteringservaring in binnen- en buitenland een gegarandeerde afzet. Financiering regelen we gefaseerd zelf. Probleem zijn de juiste locaties. Voor decentrale mestscheiders van 200.000 ton elk: liefst bouwblok van 2ha. Voor centrale verwerking: bedrijventerreinen zijn moeizaam te vinden. Helmond heeft niets. Veghel? Evt. Oss. Moerdijk kan maar dat ligt ver van plaatsen waar de mest is. De aankoop van dure industriegronden leidt tot een stijging van de investeringskost van 25% tot 50%, wat aanleiding zou geven tot duurdere mestverwerking en dus een bijkomende financiële last voor de varkenshouder. Met ons project maken we ons sterk dat we ZONDER meerkosten t.o.v. huidige afzetkosten aan duurzame mestverwerking kunnen doen. Daarbij hebben wij het vooruitzicht om op middellange termijn (3 tot 5 jaar) in staat te zijn om tegen lagere afzetkosten de mest aan te kunnen nemen en aldus de lange termijn leefbaarheid van de sector te verbeteren.

### Problemen per locatie:

- 1) Locatie Houbraken Bergeijk, Buitengebied.  
Hier is de ruimtelijke bestemming de grootste struikelblok. Er moet een aanpassing komen van het bestemmingsplan.( tegen de intentie van de provincie)
- 2) Locatie Schijndel.
  - Houtverwerkend bedrijf

Industriepark bij het houtbedrijf; goede kans 8mwth restwarmte te gebruiken (gaat nu lucht in).Er moet nog gesproken worden met de gemeente; bestemmingsplan wijziging nodig.



- Bernheze/Heeswijk-Dinther.

Bij de vergister (duurzaam landleven Bernheze). Een goede mogelijkheid maar ook in een buitengebied.

### 3) Locatie Helmond/centrale verwerking

Industrieterrein BZOB

industriële verwerking dikke mest, nieuwe verordening ruimte en evt. pilotstatus BZOB-Helmond. Gemeente heeft mondeling gemeld via dhr. Martinez dat vergunning niet kan. BZOB zou enige terrein zijn; cat. 5 is echter al uitgegeven en cat. 4 gaat niet meer want enige vrije kavels liggen naast/nabij Food bedrijven en dat vindt Gemeente niet haalbaar. Kortom bedrijventerreinen Helmond vallen af voor mestbewerking!

### 4) Locatie Boxmeer.

Er is een vergunning aanwezig voor 25.000 ton maar moet nu opgeschaald worden naar 200.000 ton en dit wordt weer dezelfde discussie als bij Houbraken Bergeijk.

**Kortom:** duurzame projectopzet, financiën en technologieën zijn beschikbaar. Partners geloven in het concept maar locaties om dit te realiseren ontbreken of zijn op korte termijn onmogelijk te bekomen om tegemoet te komen aan de dringende behoefte van de sector aan duurzame mestverwerkingscapaciteit

Henri Elen, Jurgen Soete, Henk Willems, Maurice Offermans; initiatiefnemers VP-Minovia